

ABONAMENTUL
 Pe un an . 24 Cor.
 Pe jum. an . 12 «
 Pe o lună . 2 «
 Nrul de Duminecă
 Pe un an . 4 Cor.
 Pentru România și :
 America . . 10 Cor.
 Nrul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe
 an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA :
 Miksa utca 2-3.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Manuscripte nu se îna-
 poiază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Procesul din Zagreb.

În 21. c. a început la tribunalul din Zagreb (capitala Croației) procesul celor 53 sârbi din Croația, acuzați de înaltă trădare. Antecedentele acestui proces sunt următoarele: Înainte de trei ani coaliția ungurească a împuternicit pe fostul ministru Polónyi să încheie în Fiume cu capii partidului progresist croat din Croația și Slavonia: Supilo etc. și cu capii partidului independent sârbesc legături, cari ar folosi unguirilor în lupta contra Vienei.

În schimb se recunosc pentru Croația și Slavonia niște îmbunătățiri naționale. Urmarea acestei înțelegeri croato-sârbești-ungurești a fost, că la alegerile din Croația-Slavonia au ajuns croații progresiști și sârbii independenți în majoritate. Opoziția croată, adică partidul croat curat, al cărui șef este Dr. Frank, și partidul radical sârbesc, rămase atunci în minoritate. Partidul lui Dr. Frank s'a pus deci atunci îndată în legătură cu Viena contra coaliției și unguirilor. Guvernul nou din Croația-Slavonia compus din membrii coaliției sârbo-croate cu banul Peiacevici nu s'a putut ține mult la putere, deoarece delegații acestui partid pășiră energic în parlamentul din Budapesta susținând drepturile patriei lor ca adevărați naționaliști, cea ce nu s'a întâmplat nici odată mai înainte.

Intorsătura aceasta neașteptată n'a fost nici decum pe placul unguirilor. În urma pragmaticei d. Kossuth pentru căile ferate în Croația și Slavonia, prin care se cerea și limba maghiară la căile ferate pe teritoriul croato-slavon coaliția sârbo-croată a intrat în opoziție contra guvernului din Budapesta. Cu coaliția aceasta s'a identificat și banul contele Peiacevici și d'aceia a trebuit să se retragă și să facă loc actualului ban Rauch, care a promis că va scoate un guvern și o dietă supusă unguirilor. Alegerile noi au dat însă iarăși majoritate coaliției sârbo-croate, care în dietă n'a vrut să audă de banul Rauch. Constrâns în acest mod, banul Rauch a disolvat dieta croată și guvernează de doi ani numai împuternicit dela Pesta, în stare de ex-lex. De sine înțeles că năcazul banului Rauch trebuie să se descarce asupra partidului independent sârbesc, care a pornit ideea coaliției și emanciparea poporului sârbo-croat din Croația-Slavonia.

Paralel cu lucrarea națională a sârbilor în Croația, Slavonia și Dalmația, și în Bosnia și Herțegovina sârbii se pun pe lucru și se organizează bine în direcția culturală și politică, punând totodată și bazele organizării economice.

Rezoluțiunea poporului sârbesc din Bosnia și Herțegovina la adunarea din Sereievo, în 26 Octomvrie 1907, cere deja ca punct principal autonomia Bosniei și Herțegovinei.

Guvernul monarhiei austro-ungare a stat

deci în fața lucrării naționale sârbești, care a devenit foarte intensivă în anii trecuți în Croația, Slavonia, Dalmația, Bosnia, și Herțegovina. Lucrarea aceasta a avut ca urmare pretutindenea măsuri agresive din partea guvernului austro-ungar, care vedea în deșteptarea națională urmărirea altor scopuri politice.

La începutul anului 1907 apare în Belgrad o broșura despre »Iezuiții în Bosnia și Herțegovina« adecă despre propaganda arhiepiscopului catolic Dr. I. Stadler din Sereievo. Broșura aceea a fost scrisă de un student jurist cu numele Gheorghe Nastici din Sereievo. Datele pentru această broșură le-a căpătat autorul dela Grga Lesici secretarul arhiepiscopului Dr. I. Stadler. Broșura a fost confiscată, iar autorul Gheorghe Nastici se plimba în Belgrad și Craguevaț serbat ca »martir național«, cu toate că era cunoscut, că mai înainte era contra Serbilor de bine din patria sa, și că făcea parte din partidul lui Dr. Dimitrievici, care ținea cu guvernul țării. Acest Nastici om fără de căpătâiu, a ajuns după mărturisirile sale, să facă în Belgrad cunoștință și cu câțiva membri din societatea »Slovenski Jug« (Sudul Slavilor). După Nastici societatea aceasta, în care se află ca membri minștrii și prințul Gheorghe, are în programul său, unirea Slavilor de sud, adecă unirea țărilor: Muntenegru, Dalmația, Croația și Slavonia cu Serbia sub domnirea dinastiei Carageorgevici.

În vara an. 1907 George Nastici părăsește Serbia, apare în Sereievo, ca și când n'ar fi fost el autorul broșurei »propagandei catolice«. Deodată după aceea se începe comedia cu bombele și revoluția în Țetinie, în capitala principatului Muntenegru.

»Martirul național« Nastici joacă în procesul din Țetinie, rolul principal, el e martorul general în toamna an. 1907 contra guvernului sârbesc, care ar fi trimis acele bombe din arsenalul Craguevaț (în Serbia) la Țetinie să fie omorâtă dinastia Petrovici Nieguș, ca să ajungă țara aceasta sub stăpânirea dinastiei sârbești Carageorgevici. E cunoscută și sentința aspră din acel proces, în care au fost doi judecați la moarte.

După acel proces apare Nastici la începutul an. 1908 în Zagreb și stă acolo mai multe luni.

În vară (1908) apare broșura lui »Finale« în Budapesta. În broșura aceasta se arată prapaganda sârbească pentru unirea țărilor Croația-Slavonia, Dalmația, Bosnia și Herțegovina cu Serbia, pe baza unor statute compuse de Milan Pribicevici, fratele dlui Adam Pribicevici practicant r. de prefectură în Vârginmost în Croația. Milan Pribicevici a fost sublocotenent c. și r. și a trecut de mult în Serbia. Scopul propagandei sârbești ar fi după Nastici, să se ridice răscoală în Dalmația, Croația și Slavonia pentru unirea sârbilor. Broșura »Finale« e

acuzătorul pentru banul Runch. Se începe persecuțiunea contra sârbilor din Croația și Slavonia, însă numai contra acelora, cari aparțin partidului independent.

În acțiunea aceasta de persecuție baronul Rauch e ajutat de Dr. Frank (un jidan botezat), și de partidul acestuia, de »partidul curat croat«, care propagă ideea fostului șef Ante-Starcevici, pentru unitatea națiunii croate în Croația, Dalmația și Slavonia, după care numai națiunea croată are loc în aceste țări. Acest partid nu recunoaște adecă pe credincioșii ortodoxi-orientali din Croația-Slavonia de serbi, ci îi numește valahi, după cum sunt numiți și în toate monumentele istorice ale acestor țări. Sprijinul acestui partid în acțiunea de represalii a guvernului se vede mai bine din acuzarea procurorului Akurti care susține, că pe teritoriul croato-slavon nu există sârbi ci Valahi, cari vorbesc limba croată.

Procesul din Zagreb, are deci partea ei istorică și alta tragică, procesul întreg e un roman în care Efialtul sârbesc Nastici joacă rolul principal. Sentința e făcută încă cu mult mai înainte de acuzare. Persecuțiunea pornită contra tinărului Adam Pribicevici, apostolul național sârbesc, care a învățat poporul din Croația să se apere de asalturile »streinilor«. El se ducea din comună în comună și se împrietenea cu țărani, participă la însoțirile agricole, în societățile de gimnastică »Socol« și lucra afară de orele de serviciu pentru poporul și frații săi, să-i ajute.

Acolo unde s'au întărit economicește și culturalicește »Valahii«, în părțile pe unde a fost d. Adam Pribicevici, procurorul și-a găsit pe acei 53 de »trădători«. Adam Pribicevici a urmat însă numai povața marelui patriot ceh Havlicka, care a spus, că adevărata democrație nu înseamnă a căuta să ajungi pe acei mari, ci să stăruiești să ridici pe acei, cari sunt mai mici și mai slabi decât tine. Acolo unde a fost Adam Pribicevici, după scurt timp s'au împăcat croații cu sârbii, căci el i-a învățat să se lupte cu puteri unite contra acelora cari domnesc economicește peste croați și sârbi, contra »streinilor«. Și străini sunt după A. Pribicevici toți, cari nu sunt sârbi și croați. Străini sunt pretutindenea în Croația Slavonia: Kohn, Schwarz, Alexander etc. fără număr. Toate prăvăliile și stradele sunt ale acestor neași croați, cari sunt mai mari catolici decât papa Romei, și cari nu vreau să recunoască elementul sârbesc, pentru că e de origine valah*) Vina acuzațiilor e că nu se solidarizează cu acești »străini«, cari se bat în piept că sunt »croați mari«. Așadară stăm în fața unui proces monstru. Acest proces nu va aduce însă nimicirea sârbilor ci învingerea națională sârbească, după cum scrie și d. Lupis în ziarul »Naše Jedinstvo« din Spalato.

*) Despre cuvântul «valah, și poporul valah din Croația și Slavonia care se amintește de atâtea ori în procesul din Zagreb vom vorbi în alt articol.

Arad, 19 Martie.

Mandatul dela Bazin. Partidul național slovac a pus din nou candidatura fostului deputat Ivanka la mandatul dela Bazin. Partidul kossuthist și cel poporal au pus și ele candidați pe câte un slovac re-negat.

Proiectul congruei. Proiectul congruei va ajunge în ședința de Luni în desbaterea camerei. Majoritățile parlamentare vor ține mâine seară conferință în care vor discuta asupra proiectului.

In jurul băncii naționale. Pe culoările camerei deputatul Nagy Emil a povestit că a primit un apel iscălit de mai multe sute de alegători cu rugămintea să ceară camerei votarea reformei electorale, iar chestia băncii naționale ungare să se discute pe urmă. Președintele camerei d. Justh a izbucnit mânios:

— Nu cedez din dezideratul acesta și stăruiesc cu neînduplecare să se înființeze banca națională în 1911 iar teritoriul vamal autonom în 1917.

— Dar și tu ceri sufragiu universal ca Kristóffy, și atunci nu te vom susține, i-a spus un kossuthist.

— Aici mai încapă tocmeală, răspunse d. Justh.

Comisiunea militară a Reichsratului pentru armata comună. În ședința de ieri a comisiei militare austriace deputatul Steiner a rostit un discurs mai lung asupra situației externe a monarhiei. Luând în considerare nesiguranța acestei situații, dsa apelează la conștiința datoriei patriotice a tuturor partidelor, rugându-le să nu stăvilească întru nimic adoptarea cât mai grabnică a proiectului de recruți. Prezintă apoi următorul proiect de rezoluțiune:

Să se îndrume guvernul, ca în toate chestiunile armatei comune să păzească validitatea deplină a influenței Reichsratului, pentruca să se împiedice orice concesiuni unilaterale pe seama Ungariei și pentru-ca negocierile cu guvernul ungar în chestiunea armatei comune numai cu știrea și aprobarea guvernului austriac să se poată începe.

Deputațiunea clerului sârbesc n'a fost primită de Majestatea Sa. Deputațiunea clerului sârbesc în frunte cu patriarhul *Lucian Bogdanovits*, care mai zilele

trecute umblase și pela guvern, în Buda-pesta pentru a protesta contra acuzei de tradare la adresa clerului și învățătorimeii și în general a întregii biserici sârbești, adusă de procurorul din Zagreb în procesul de tradare contra celor 53, și în contra actului de acuză, care amintește pe sârbii din Croația pretutindeni de ortodoci croați trăgând astfel la îndoială existența sârbilor în Croația — s'a prezentat ieri și în Viena la Cabinetul Cancelariei Majestății Sale cerând audiență. Șeful de cabinet al Cancelariei baronul Schiessel le-a spus că Majestatea Sa, între împrejurările actuale, nu poate primi deputația sârbă.

Discursul dlui Dr. Iuliu Maniu în chestia armatei și presa engleză.

Oxford, 14 Martie 1909.

Cunoscutul scriitor englez Scotus Viator autorul valoroasei cărți »Racial Problems in Hungary« apărută de curând publică în ultimul număr al marelui reviste din Londra »The Spectator« o scrisoare privitoare la discursul distinsului nostru deputat Dr. Maniu în chestia limbei maghiare în armată. Aceasta scrisoare înferează după cum merită intoleranța maghiară și terorismul cu care șovinistii unguri au încercat să oprească pe deputatul român să le spună adevărurile ce li le-a spus.

Iată în rezumat aceasta scrisoare:

«Sforțările ce le-am făcut din când — în când, — începe Scotus Viator, — descriind în coloanele acestei reviste șovinismul care stăpânește actualmente toată viața politică a Ungariei, au înămpinat în această țară (în Anglia) răspunsuri foarte violente și în Ungaria însăși nu s'a răspuns prin iurii cari nu se pot califica și cari prin violența lor devin cu adevărat ridicole».

Un incident care s'a petrecut în săptămâna trecută în parlamentul maghiar confirmă, într-o formă cu totul bătătoare la ochi, adevărul afirmațiilor mele. În același timp el este foarte caracteristic pentru atitudinea Maghiarilor — față de naționalități. Faptele ce vi le povestesc aici nu sunt luate din vr'un izvor nemaghiar ci chiar din ziarul »Pester Lloyd«, care a fost totdeauna

organul guvernelor liberale ale Ungariei și care este și azi interpretul oficial al Ungariei pentru publicul din străinătate.

La 16 Februar, — continuă scrisoarea lui Scotus Viator, — în decursul desbaterilor noilor proiecte de lege asupra armatei deputatul român d. Iuliu Maniu a luat cuvântul în numele grupului naționalist din dietă. El a început prin a accentua misiunea istorică a monarhiei dualiste ca antermergătoare civilizațiunii occidentale și ca protectoare a numeroaselor naționalități — cari trăiesc între granițele ei și cari sunt prea slabe ca să poată forma vr'odată existențe politice separate. Dl Maniu spune că a fost o politică nenorocită acea dela 1867 care a dat în Austria hegemonia Germanilor și în Ungaria Maghiarilor, în detrimentul celorlalte rase ale Monarhiei. Dânsul continuă protestând contra exclusivismului de rasă, care împiedică desvoltarea naționalităților pe toate terenele vieții publice. Nemulțămirea în țară este deja mare — adause deputatul român — și introducerea luptei de rasă și în șirurile armatei va înzecei această nemulțămire.

Protestările sgomotoase pe care le-a provocat aceste cuvinte a inspirat dlui Maniu următoarea perorațiune: »Voiți să maghiarizați tot ce există în țara aceasta (sgomot și strigăte enorme în rândurile maghiarilor), cum ați putea deci să țineți de rău pe un român care protestează în contra acestor tendințe?«

Scrisoarea povestește apoi scenele și sgomotul infernal provocat de deputații unguri în urma curajoasei și demnei ieșiri a dlui Maniu, scene cunoscute deja de cetitorii »Tribunei«, din darea de samă a desbaterilor parlamentare.

Scrisoarea scriitorului istoric englez se încheie astfel:

»Va fi interesant de a vedea pe urmașii lui Ludovic Kossuth inventând scălușul contra libertății parlamentare. Fără șovinism zicea acum un an — fostul prim-ministru al Ungariei baron Bánffy nu e nimic de făcut. Într'adevăr șovinismul — sfârșește Scotus Viator, va realiza desigur un lucru: ruina Ungariei. Quem Deus vult perdere primus dementat. Și când trag concluziuni din asemenea fapte sau când expun asemenea stări de lucruri opiniei publice cercetătorii străini sunt taxați de venali și de corupți...«

Ragusa, Dalmația, Martie 1909.

Scotus Viator.

Fără comentari!

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Note de drum.

De Sever Secula.

(Urmare și fine.)

Singurul port de mare al țării noastre e *Fiume*, oraș cu caracter italo-croat. Oraș care a deșteptat în sufletul aprinzibil al unei specii de compatrioți ai noștri lozinca frazeologică:

— »Tengerre magyar!«

Fiume are cu toate acestea un guvernament dacă nu propriu, dar prea puțin atârnat de influențe din afară.

Situat în colțul nordic al Mării Adriatice, în similară situație cu Triestul austriac, de dincolo de peninsula istriana — în care abia mai tânjesc ultimele rămășițe de popor român, poporul istro-român *).

Fiume, dinspre uscat e încadrat de vârfuri pleșuve și de coaste de dealuri împădurite. Dinspre deschisul mării, este împrejmuită de popoare, de catarguri și turle de fabrici, cari nu încetează cu vuietul de energie acumulată, în natură și în roadele muncii omenești...

Trenul te duce în gara vecină cu portul.

Din gară dai într'un »boulevard« larg cu clădiri mari, cu tramway electric, cu copaci bătrâni și nu tocmai cu foarte multă curățenie.

E caracteristic pentru lumea sudică cât de puțin scrupul este în ce privește curățenia — un contrast cu neamul nordic din sămânța lui Arminius.

*) Vin la târg la Fiume cu sacii de cărbuni de lemn.

Admiri un palat grandios; și dai cu ochii, într'o fereastră ori pe un balcon, de rufe atârinate la soare, chiar în dreptul solemnului *corso*.

Italianului nu-i pasă de așa ceva.

Contrastul dintre vitrinele bogate și elegante și acest fel de »podoabe« ale ferestrelor e foarte elocvent.

Pe stradă întâlnești femei frumoase, blonde și brune și tipuri slave, dar firi italiene. Imbrăcate cu șic dar fără fașoane și frezate cu părul bufant și fără pălărie, sunt cele mai multe femei.

Afară de *corso* — unde circulă mai mult lume curată — locul de căpetenie, circulația mai amestecată și svâcnirea arterei principale a vieții Fiumei, este în port.

Palatul *Adria*, un colos de clădire în formă cubică, domină din port marea...

Clădiri și instalațiuni mari, fabrici, magazii, se înșiră de alungul malului mării; iar stradele scurte străbat printre ele, spre portul întins, plin de vase în odihnă și vase în mișcare.

Urletele ragace ale vapoarelor numai noaptea conțenesc. Mișcarea din port, cu plecarea și sosirea neconținută a vaselor maritime nu cunoaște repaos.

Motorase marine șuieră într'una plecând și sosind, mișcându-se repede și ușor; pe când vapoarele uriașe stau, par'că crescute de mal, la încărcat ori descărcat, de saci, butoaie, lăzi, a căror plasare se face cu zgomotoase șuierări de manivele purtate cu aburi.

Oameni se urcă, oameni se coboară, la popasul ori digul cel mic, dintâi, la digul al doilea, la al treilea... fiecare vapoară își are locul său de acostare.

Vânzători de gazete — mai mult sunt italieni gazetele, iar vânzătorii italieni — imberbi și cu țigara în gură cu privirea obosită, ori sfidătoare, ori obraznici ori glumeți, îți ofer gazete, intrând ca acasă, fără bilet, în vapoarașul gata de plecare și abea când — vaporul se pornește, sr' îndrăsneț pe mal.

»Mandule«! strigă unul... Intotdeauna mă surprinde plăcut glasul lui argințiu — de câteori sunt în port — un glas argințiu. Suntem aproape de Italia... și departe de-acasă... unde am un »Mandule«...

Portocale și fisticuri, curmale și smochine, rodii și fel de fel de fructe, alune prăjite și mandule... nu slăbesc a striga șagalnicii vânzători, oameni deprinși la muncă ușoară și viață gălăgioasă.

În vâlmășala de oameni tipuri, costume și culori vezi aici icoana lumii întregi, cunoști din văzut toate neamurile, până și »indieni« din India...

Un ghid (*molo*) de piatră, lungă, nemișcător din stânci de granit, ridicat în mijlocul golfului larg și întins al portului, dă adăpost corăbiilor, pentru acostat la reparat și scut de avariile furtunilor.

Catarg lângă catarg și coșuri lângă coșuri, ca o pădure de fabrici mișcătoare, portul e o priveliște vie de mișcare ziua și de feerie luminoasă — noaptea.

În port se găesc vapoarele uriașe, ca »*Slavonia-Liverpol*«, un colos, ce pare a fi o fabrică. E vapor de emigrare în America, cuprinde 2700 oameni.

Scrisori.

I.

Irinei M.

Imi scrii că te supără confiscarea romanului »de moravuri rusești« **Sanin**, de Arcübasew. Mai întiu fiindcă e o lipsă de cultură enormă să se amestece procurorul în lucruri ce privesc critica literară. Aceasta e falsă interpretare a datorințelor față de stat, și un atac îndreptat împotriva libertății artistice. Apoi te atinge neplăcut opreliștea dată din porunca celui ce trebuie să slujească la »altarul zeiței cu ochii legați« și pentru că »eu nu l-am cetit, și nici nu cred să-l pot apăta dela cineva, căci pe la noi nu-l are nime. Și ad de dorința de a ști pentru ce s'a făcut atita sgomot în lumea străinilor dela noi... Vezi, acesta-i un motiv atât de... femeiesc, încât îmi închipuiesc, că trebuie să aibă mare valoare în ochii sexului frumos. Pentru aceea nu-l voiu discuta, fiind importanța lui legată de fustă.

Dar nu mă voiu opri mult nici la acțiunea statului, în chestia aceasta. Ce e de vină bietul procuror? El își vedea, tihnit poate, de sarcina de a descoperi noui agitații românești, sîrbești, șvabești... și romanul lui Arcübasew a apărut și se vindea ca orișice carte ce are norocul unei reclame întinse. Odată însă un profesor universitar dela drept dă alarma: Sanin e un profanator al creștinismului și un prooroc al sensualismului. Ziua următoare un nou luptător contra strîmbelor paragrafe, anunță o interpelare. Ministrul de justiție, speriat de gîndul unui răspuns și al vremii ce s'ar răpi astfel unei întrebări mai prielnice guvernului, face declarații liniștitoare în culoare. Iar după ce s'a confiscat romanul, un deputat din opoziție își împlineste datoria de a înjura pe »milostivul« domn Günther, după cum l-ar fi înjurat și dacă lucra altfel.

Adecă, am fi în fața unei acțiuni, pornită, în numele moralei publice, de societatea maghiară cultă, săvîrșită de cei cari au puterea în mină. Ei de ce să te minunezi: aceeași societate ungurească întreabă pe șoptite, cere și cetește cu lăcomie romanul muscălesc. Imprejurarea aceasta îmi aduce aminte de un alt caz, vrednic de a fi reținut și de noi, din literatura maghiară contemporană. Un autor de talent scrie o dramă, în care zugrăvește cu linii groase, în culori strigătoare, stări de azi din Ungaria. Dar pe scenă mișună multă lume cunoscută spectatorilor, actorii sunt dibaci, acțiunea e condusă cu îndemnare, prin urmare »societatea cultă« aplaudă din greu. Și odată, drama se traduce în nemțește, se joacă în Berlin — căci ungerii au grandomania de-a încerca cu operele lor dela Gratz pînă la uriașul »Kaiserstadt«, — și cade cu rușine. Să fi văzut atunci tînguire și hulă împotriva bietului Bródy, a cărui »Dascălița« ajunsese în chipul acesta imorală și antipatriotică. Sau cazul lui M. Lengyel, în contra căruia s'a organizat de o »distinsă« uniune de nobili boicot general, — adecă se boicota drama lui »Idila la sat«, în vreme ce același preacinstit public asistă la reprezentațiile dese ale piesei, după cum cercetează și »Vigszinház«-ul unde se joacă »Dascălița«.

Acesta este, dragă prietină, adevărul în ceea ce privește etica intelectualilor maghiari. Avîntate gesturi largi și cuvinte cu răsunete amăgitoare, îndărăptul cărora pîndește nerăbdătoare păcătoasa dorință de a cunoaște lucrurile pe cari le înjură. Imprejurarea aceasta o știu perfect editorii ovrei, o exploatează cu chiar învoirea și ajutorul neprihănitei prese ungurești. Vrei o pildă? Cel dintîi atac încontra lui Sanin s'a adus prin răspîndita »Az Ujság«. Lumea s'a alarmat, — căci atacul era făcut fără tact: promitea cel puțin de zece ori mai multe ispite pentru, cetitorul slab de înger, decît are de fapt, — și a cumpărat cartea cu înfrigurare. Procedura autorităților a fost tărăgănită, astfel, încît librării din Budapesta au avut vremea să între în legături cu un coleg al lor din Viena și să-i trimită romanele cite nu se trecuseră. Iar azi, după ce Arcübasew a fost isgonit din patria noastră, jupînul Pichl din Viena își face reclamă în gazetele maghiare, că vinde pe Sanin mai ieftin decît se putea căpăta pînă acum, în traducere ungurească — firește aceeași ediție. Crezi că glumesc? Citește în »Az Ujság« de acum vr'o șase zile.

Așa stăm cu mișcarea aceasta în sînul cetitorilor, vrednicilor noștri compatrioți, — mișcări cu undulații pînă și într'o mare parte a publicului român cult, spre rușinea și spre îndemnul de a ne vindeca de acest blestem. Cred că lucrurile de pînă aici te vor fi lămurit încît pe viitor să nu te mai amăgești și agiți zadarnic pentru ceea-ce interesează ori pasionează pe cei străini de cultura noastră, — e vorba, firește, numai de patimi urcicioase și numai cu popoare cu literatura și educația estetică mai primitive, în nici un caz superior a-lor noastre... Ci par'că aud mereu întrebarea dtale scurtă nervoasă: Bune toate! Dar ce-i cu Sanin? Ce valoare are? Despre ce vorbește?

Sanin e un roman cu puține calități și cu multe defecte. Are un marș epic strașnic și minunate descrieri, tablouri bine prinse. Și mai are cîteva scene vrednice de mari artiști, — cum este moartea ofticosului Semenov, de exemplu. Dar eroul Sanin, e un tip imposibil, bolnav. Vrea să ne dea pe supra-omul lui Nietzsche pe pămînt rusesc, între împrejurările vieții de azi. În realitate însă avem un bețiv împovărat și de alte păcate uriașe, — și se deosebește de alți păcătoși doar prin aceea că-și recunoaște perversitatea și caută să-i dea o justificare filozofică. Astfel își imprumută o haină de liniște senină și iertătoare: și ce e mai atrăgător decît un imoral senin și zimbitor? Dar acestor insuficiente sufletești li-se adoagă altele mai puțin comune. Cînd vede pe mamă-sa, își șoptește: Ce dobitoc! Cînd întîlnește un om cu credință în idei sublimite, îl botează copil nevîrstnic, și cînd găsește pe altul care își închipuie că s'a înșelat în principiile vieții lui, îl sfătuește să se omoare, fiindcă n'are de ce mai trăi. În clișul acesta diu mila autorului, Sanin iese biruitor pretutindena, iar cei cu alte norme de viață se spînzură sau se împușcă. Eroul trăiește înainte, un Soare pe pămînt...

Cum, numai atîta? Firește, și mi-se pare că e prea mult și cît am scris după romanul lui Arcübasew. Numai ovreii — autorul e jidan — și reclama adusă de împrejurări ce n'au a face cu valoarea literară a lui Sanin, l'au scos operă de mare valoare. Și cît de in-

genioși sunt criticii! În loc să fi arătat imposibilitatea unei figuri ca noua celebritate, sau să fi cerut dela autor să dovedească artistice cum se naște și crește acest soi de mătrăgună, s'au pus ei să descopere cauzele cari l-ar fi produs. Primul vorbește de reacția contra misticismului lui Tolstoi, al doilea amintește neisbîndele revoluționarilor, și iarăși al treilea, înșiră ciudățeniile Rusiei: un Azew, o surpriză la fiece pas, — de ce n'ar fi și un Sanin?

Ei, poate să fie vr'un exemplar! Dar, îmi spunea mai ieri un prietin glorios, scriitorii mari nu au venit în contrazicere cu adevărurile mari ale naturii nici odată. Fiindcă natura e sănătoasă și izvor de veșnică însănătoșire. Iar în Sanin nu este pagină în care această lege să nu fie călcată. Ce caută bolnavii și monștrii în literatură?

N'ai pierdut nimic, prietină curioasă și nerăbdătoare, dacă n'ai cetit pe Sanin, — din contră...

Cu bine!

Gh. Curpân.

Din România.

Boala Flenei Doamna. Din Peatra-Neamț s'a telegrafiat ieri după amiază că slăbiciunea de care a fost cuprinsă Doamna Elena Cuza sporește neconținut. Starea bolnavei este iarăși gravă.

Serata Ligei Culturale. Liga culturală, secțiunea București, va da în ziua de 10 c. o serată artistică dansantă în sala Liedertafel. D nii membri își vor ridica biletele de intrare — gratuite — dela Ligă. Ceice nu fac parte din Ligă vor plăti 2 lei intrarea.

Revărsarea Prutului. După o telegramă primită la min sterul de interne, apele Prutului crescînd s'au revărsat peste maluri în nouă puncte pe moșia statului Brateș, în dreptul satului din Basarabia și Frumușița, din jud. Covurlui.

Vitele au fost retrase la timp. Nu e de semnalat nici un accident de persoane.

S'au luat toate măsurile posibile pentru a salva pe inundați.

Linii ferate inundate. Din cauza venirii apelor mari următoarele porțiuni de linii C. F. R. sunt întrerupte prin inundație:

1. Pe linia Buzău-Brăila între stațiunile Rosetti-Făurei, unde serviciul de călători nu se poate face prin transbordare din cauză că, apa acoperă linia pe distanță de km. și e amenințată pe încă 2 km.

2. Pe linia Crasna-Huși între stațiunile Crasna-

Merge, emigrează, în altă lume, multime mare de suflete?) din fericita noastră țară...

Vaporul e de-o lungime de-o milă marină engleză, iar înaltă, e ca o casă cu două etaje.

Alte vapoare mai mari sunt acum în port »Fulwel«, englez; »Mátyás király« unguresc, — care a costat zece milioane de franci.

»Tengerre...»

Așteaptă să i-se facă loc în port și stă în largul mării »Balcan«; iar englezul »Vectis«, cu soldați din India, urâți și uscați și negricioși de-i pierzi printre țigani, — acesta e neamul închinător lui Budhăz, se gătește de plecare. Ur-nirea se pregătește mai multe zile.

Plecând din port, treci peste corso în dreptul palatului serviciului marin »Adria«, dai în dosul unei boltituri, dintre clădiri bătrâne și cam de demult nespoite, de *Porta Romana*.

Ce este această »Porta Romana«?

E o rămășiță de boltitură de zid ciclopic, o poartă de pe vremea stăpînirii împărății lumești a Romei, strămătorată acum între case mohorâte, într'o strâmtoare mucegăită și umedă, ascunsă de soare; și unde, din ferești joase și odăi întunecoase iese o duhoare acră de beție.

*) Am întîlnit un grup din Torontal, cari plecau în America cu familia și înjurau țara, vorbind cu dispreț despre »patrie«, și plîngînduse de exploatarea de pe moștile lui Csekonic. În satul lor, Chișoroi n'au mai rămas decît 3 bărbați trecuți de 30 de ani. Toți ceilalți, în putere, s'au dus în America și nu se vor mai întoarce.

Aici sunt tavernele oaspeților nocturni...

În marginea dinspre apus este un parc frumos, grădina publică a orașului, cu bogată vegetație sudică, lauri, trestie, flori... Inclinat spre oraș și ridicat pe deal, resfirat și așternut peste coline cu grupe frumoase de copaci.

În dosul orașului întins pe malul mării care e italianesc în cea mai mare parte, pe coline se întinde partea croată a orașului, numită *S'usa*.

Pe partea muntoasă, în jurul »burg«-ului Franghepanilor din vremurile trecute, în josul mineilor de azi, palate și vile frumoasă, drumuri albe șerpuitoare în sus și în jos, podoabe de frunziș pe coaste ne răsfată privirea, — e *Tersato*.

Tersato.

De demult Fiume purta numele Tersatica, apoi Tersato, iar în urmă acest nume i-a rămas părții de sus a orașului.

Treci podul râului de munte *Fiumara* și o iei pe un drum serpentin, în sus, să ajungi la coroana orașului *Tersato*: Burg-ul *Franghepanilor*, ruină.

Caii merg în pas, pînă sus, iar jos căruța merge împiedecată.

Priveliștea în jur se lărgește din ce te urci și mai mîndră-i mai minunată: eternitatea mișcării de valuri și încremenirea pe veci a munților de piatră: vuetul de mare și vuetul de rostogolirea din patu-i de stînci prin nesfârșite cascade, a *Fiumarei*; albastru sus, albastru jos, viu verde în împrejurii, — pe culme: ruina...

Ajuns la »Burg«, printre ruine te urci și ajungi la poarta de intrare.

»Decrevi«.

Aceasta-i inscripția din fruntea castelului neamului istoric, al banilor și cnezilor, al eroilor războinici, mîntuitori de țară, căpitani ai graniței croato-slavonă dinspre Turcia, îngâmfarea lor boierească și bogăția lor, ca niște regi. Neamul *Franghepanilor* apărător de țară răsturnător de domnitori, stăpîn pe multe castele, mai tare decît regii țării în vremile de cădere a regalității.

— Bate, și ți-se va deschide!

— Și aici a sosit vremea bacșișurilor; aici unde a fost atîta aur și aur și aur...

Intr'o parte a curții din mijlocul ruinelor, se găsește un cavou familiar, bine conservat. E cripta familiară a contelui Naugat. Cuprinde și busturi și colonade grecești și etrusce. La intrare are inscripția:

»Holde Ruhe«.

Nu departe de acest loc al pietății groapa în care erau aruncați cei meniți a muri în chinurile foamei, — după legile și dreptatea medievală.

O altă rămășiță este un leu cu aripi, simbol venețian, probabil luat după simbolul evanghelistului Marcu, — croit într'o peatră, deasupra unei boltituri.

Un monument mareț, ca și numele pe care îl pomenește, a fost adus acolo de posesorul acestui nume, ca semn de înălțime a gloriei sale. Acel monument, care are un vultur în frunte, poartă inscripția următoare:

Oltenești, unde serviciul de călători se face prin transbordare.

Conferința d. lui N. Săulescu la soc. femeilor române despre mișcarea feminină. Mișcarea feminină atât de sgomotoasă în zilele noastre, a spus conferențiarul, este o mișcare veche și care s'a manifestat prin secolul XVI. și VII.

Mișcarea feminină din aceea epocă se mărginea la lucruri banale, sentimentale.

Din mișcarea aceasta Molière a tras subiecte de persiflare în »Les femmes savantes«, »Les précieuses ridicules« și altele.

Mișcarea feminină de astăzi este dimpotrivă o mișcare reală. Femeile cer drepturi la viață egale cu ale bărbatului.

Din femeia visătoare și romantică de odinioară s'a născut de odată femeia cu pretenții reale și care își susține egalitatea față de bărbat. La noi mișcarea feminină aproape nu există, dar în Anglia, Franța și America ea este foarte pronunțată.

Astfel nu arareori ziarele străine ne aduc știrea că în cutare sau cutare oraș o femeie, a fost numită în vre-o funcție publică sau s'a format o ligă feminină.

Cunoscutul filosof Stuart Mill spunea că, dacă femeia are toate calitățile bărbatului, poate îndeplini foarte bine și toate funcțiile lui.

Incheindu-și conferința, d. Săulescu a spus că, după toate concepțiile, femeia fiind egală bărbatului, poate foarte bine să fie egală lui și în îndeplinirea drepturilor sociale.

Dezastrul din Brăila. *Un șlep înecat.* — Alte șlepi avariate. — *Pagube colosale.* Ieri în urma dislocării sloiurilor de gheață de pe Dunăre, curentul apei mânănd cu mare furie acele sloiuri, a lovit cu putere șlepurile care se aflau, pentru iernat, în canalul Măcin.

Din cauza acestei puternice lovituri s'a produs un adevărat dezastru.

Șlepu »Brăila« a fost spart și cufundat. Un mare număr de alte șlepi au fost luate de curentul apei și duse spre Galați, iar altele au fost grav avariate.

Pagubele cauzate șlepurilor avariate se ridică la peste 120.000 lei, bine înțelese în această sumă nu intră valoarea șlepu înecat.

Vaporul de salvare »Mântuirea« și remarcherul »Dionisie«, au plecat în ajutorul șlepurilor luate de curentul apelor.

Dela Ligă. Conferințele obișnuite ale Ligei Culturale, secțiunea București, se vor ține pe

viitor, în mod statornic, în aula școlii de arte frumoase din palatul Ateneului român. (Intrarea prin str. Poșta Veche.)

Vineri seara, în 6 Martie, va vorbi d. N. Iorga, despre »Românii din Balcani și nouile stări din împărăția turcească« — și vor urma producțiuni artistice, susținute de artiști ai Teatrului Național.

Inceputul la 8 ore seara. Intrarea liberă.

O comisie dobrogeană la M. Sa regele. Marți a sosit în capitală o comisie trimisă din partea dobrogenilor spre a prezenta M. S. regelui și dlui prim-ministru omagiile locuitorilor din această parte a țării pentru acordarea drepturilor politice.

Această comisie, condusă de dl prefect Virnav este compusă din d-nii Nicolae Pope, Alexe A. Roșculeț, Voicu Moțoiu, căpitan Blăniță și Ali Cadâr.

Comisia se va prezenta întâi dlui prim-ministru, apoi la orele 11 jum. va fi primită în audiență din partea M. Sale.

Cu această ocazie membrii comisiei vor înainta M. S. Regelui un memoriu, în care sunt expuse pe larg cererile locuitorilor Dobrogei, ca chestia liniei proprietății rurale și alte chestii la ordinea zilei în Dobrogea.

După amiazi comisia se va prezenta la dl ministru de domenii spre acelaș scop.

Conferențele »Vieții noi«. Marți, la institutul Pompilian și-a ținut conferința d. Buricescu, vorbind despre »Symbolismul lui Ibsen«.

Opera lui Ibsen, spune conferențiarul, a ajuns universală. El este în primele lui scrieri mai mult romantic și naționalist. Partea a doua a activității sale literare se caracterizează prin critica pe care o face societății în care trăiește. O latură a vieții sociale, pentru care Ibsen are o deosebită predilecție este căsnicia. Cu această problemă se ocupă el, îi analizează părțile bune și rele, principiile pe cari se bazează.

După Ibsen, societatea actuală este întemeiată pe minciună; cei cari o conduc sunt oameni fără scrupul, fără moralitate, deci e nevoie de o transformare a omului transformare care nu se poate face decât prin voință.

Analizând câteva opere de ale lui Ibsen, conferențiarul deduce că personajul din dramele scriitorului norvegian sunt simbolul unei idei abstracte. Pe el l-au preocupat toate problemele mari sociale, ideile înalte umanitare. Prin activitatea sa dramatică se lărgeste cadrul subiectelor căci el dă tot ce muncește sufletul omului modern.

undulate se întrec în valuri, unele încremenite pe vecie, altele în veci mișcătoare.

Și acum — o legendă, încadrată între aceste sublime priveliști.

Pe o culme de deal care se găsește mai jos și la o parte a »Burg« ului se ridică sfioasă o bisericuță, loc de pelerinajuri pioase. Iată legenda, care se leagă de acest sfânt așezământ:

»...Era în ziua de 20 Martie 1291. Necredincioșii Saveceni au cuprins pământul sfânt al Nazaretului. Ingerul Domnului, pentru a salva casa familiei sfinte din Nazaret, peste noapte a luat casa lor și a adus-o la adăpost în această sfântă bisericuță. Aici s'a adăpostit casa sfântă a Maicii sfinte făcătoare de minuni, până la anul 1294 luna Decembrie, când iarăși a venit ingerul Domnului și luând iarăși casa sfântă, a dus-o la Loretto, lângă Ancona, unde au așezat-o în »Santa Casa...«

Din »Burg« plecăm înapoi, jos la Fiume. Plecând, am dat cu ochii de o damă cu ochi albaștri, de-o vârstă solemnă, adăpostită în unele încăperi întocmite în »Burg« spre adăpostire, pentru ultima vlară a familiei proprietară a ruinei contesa d' O...

Quantum mutatum!...

O mică înseninare.

Consiliul de război în Timișoara.

Acțiunea puterilor.

Unicul mijloc pentru a evita războiul cu Serbia e acțiunea comună a puterilor în favoarea unei înțelegeri între Austro-Ungaria și Serbia. Acțiunea s'a început în două direcțiuni. Una, pornind din inițiativă franceză, e pentru o intervenție comună a puterilor la Belgrad, îndată după remiterea răspunsului Austro-Ungariei. Puterile să comunice guvernului sârbesc că ele au recunoscut deja aranjamentul austro-turc și astfel chesiuinea anexării se consideră rezolvită definitiv. O astfel de intervenție însă numai cu concursul Rusiei se poate închipui. Cunoscută fiind nota Rusiei, ea e deci zădarnică.

A doua inițiativă e a ministrului de externe italian, Tittoni. Guvernul italian a făcut o propunere la Viena cu privire la punctele programului conferinței internaționale. Conform acestei propuneri, puterile să recunoască atât anexiunea cât și independența Bulgariei și să modifice articolul 29 al tratatului de Berlin, referitor la drepturile Muntenegrului în navigațiunea adriatică. Asupra acestor puncte cercurile diplomatice din Viena vor conveni fără îndoială, căci baronul de Aehrenthal a declarat de repetiteori, că Austro-Ungaria nu va participa la conferință decât în cazul înregistrării fără discuțiuni a anexiunii. Ziarele oficiale confirmă azi declarațiunile acestea, semn, că în sferile diplomației austro-ungare propunerea lui Tittoni a fost binevenită.

Măine, Sâmbătă, va remite contele Forgách ministrului de externe Milovanovici ultima notă austro-ungară. Răspunsul guvernului sârbesc va decide soarta conflictului.

Franța, Anglia și Rusia pentru pace.

Ziarul »Figaro« din Paris anunță din sursă bine informată, că guvernul francez a interpretat o acțiune de pacificare pe lângă guvernul englez și rusesc, în scopul unei intervenții la Belgrad pentru a sfătui guvernul sârbesc să caute o bază de înțelegere cu Austro-Ungaria, fiindcă o astfel de înțelegere e dorită azi deopotrivă în toată Europa.

Acțiunea aceasta a făcut cea mai bună impresie în Germania, unde se speră, că în sfârșit s'a aflat cel mai nimerit mijloc pentru aplanarea conflictului austro-sârb.

Manifest rus către poporul sârbesc.

Din inițiativa lui Bobrinsky, Duma din Petersburg a adresat poporului sârbesc un manifest, prin care-l invită să stea liniștit.

Il asigură apoi de simpatia poporului rus și promite Austriei o strașnică răzbunare pentru afrontul ce-l aduce Rusiei, care în împrejurările de față nu poate să intervină pentru slavi. Dar să știe Austria, că va sosi odată momentul, când Rusia se va răfui cu inamicul cel mai jurat al slavismului!

Manifestul a fost semnat de numeroși membri ai Dumei.

Efectul notei Rusiei.

Se anunță din Berlin: Prin nota Rusiei, situația s'a agravat pe neașteptate; ea înseamnă fiascul tuturor încercărilor cari tindeau la menținerea păcii, deoarece Iswolski probează prin această

Quia Marengo il giorno 25

Prattle Anno 8 Bonaparte

Primo consoli della Repubblica

Francese condusse l armata

alla vittoria.

Monumentul e de piatră albă. A fost adus de Napoleon cel mare, dela Marengo, și e păzit de un tun vechiu, adus tot din acea luptă glorioasă, a marelui general — împărat.

Mândrul consul aici și-a ridicat, la înălțime, simbolul înălțării sale de împărat, și biruitor peste trei împărați, cu o trăsură de sabie...

Dintr'o ruină de turn de pază, care se înalță mai sus decât celelalte ziduri rămase ciungărite de furtuna istorică și dintele vremii, din înălțimea lui, priveliștea e măreață.

Intreg canalul *Quarnero*, dintre inzulă *Veglia* și malul istriian, se răsfată vibrând scilpitor sub bătaia soarelui în nesfârșite valuri.

Valuri cu spinări încovoiate și ici-colea prinzând dantele...

Prăpastia se adâncește printre rupturi de stânci și copaci plecați, în abisul în care *Fiumara* înspumată se prăvălește din cascadă în cascadă, văietându-se doar' că și-a părăsit munții, în doru-i sburdalnic de larg și libertate, pentru a se pierde în apele mării...

Jocul în umbre și culori și farmecul variat al mișcării din vale, și sute de catarge și dealuri

notă nu numai că Rusia sprijinește Serbia ci și că o organizează.

Iswolski are perfectă cunoștință despre punctul de vedere al Germaniei în chestiunea Bosniei și în toate acestea n'a ezitat să trimită Austriei această notă. Se pare că Iswolski nu vrea să considere chestiunea Bosniei ca trecută în domeniul istoriei. Nota Rusiei are aparența ca și când Iswolski ar fi de părere că marile puteri ar putea eventual să forțeze Austria ca să renunțe la ambele provincii. Acum nu se mai poate admite că Serbia se va arăta mai puțin intransigentă față de Austria.

Se consideră ca suspect, faptul că Iswolski s'a grăbit să răspundă Austriei chiar acum, cu toate că acum câteva săptămâni a întrerupt în mod brusc tratativele relativ la recunoașterea protocolului austro-turc. Iswolski tocmai acum ia o atitudine respingătoare când toate celelalte puteri sunt preocupate ca să mențină pacea. Ziarele din Berlin se arată foarte îngrijorate din cauza notei rusești.

»Vossische Zeitung« scria că prin această notă, Rusia a adoptat punctul de vedere al Serbiei, arătând că sprijinește aspirațiunile sârbilor.

Impăratul nu crede în războiu.

Se anunță din Budapesta, că primul-ministru *Wekerle*, vorbind despre ultima sa audiență, a spus că *Majestatea Sa i-a declarat că nu crede în posibilitatea unui războiu.*

Acțiunea puterilor.

Se telegrafiază din Roma: D. Tittoni, ministrul de externe va întreprinde pași la Viena pentru a îndupleca Austro-Ungaria să ia parte la conferința internațională. D. Tittoni voiește să compue programul de așa ca să poată fi primit de cabinetul din Viena. Iată punctele acestui program:

1. Să se recunoască aranjamentul austro-turc, precum și cel bulgaro-turc. Acest punct ar fi deci sancționarea formală a anexiunii.
2. Să se modifice articolul 29 al tratatului de Berlin, cu privire la Muntenegru.
3. Să se constate că Serbia, conform declarațiilor sale, nu ridică nici o pretențiune.

În cercurile diplomatice din Viena proiectul lui Tittoni a făcut o bună impresiune. De sine înțeles soarta proiectului e încă problematică, căci nu se știe întruniva oare aprobarea puterilor și în special pe a Rusiei. Cabinetul de externe din Viena a adoptat punctele 1 și 3, asupra punctului 2 sunt unele controverse.

Probabila mobilizare a corpului întâiu de armată română.

Ofițerii în rezervă ai corpului I de armată au primit ordine confidentiale de a se pregăti pentru o eventuală chemare sub arme.

Aceste ordine sunt puse în legătură cu o probabilă mobilizare a corpului I de armată, în vederea războiului austro-sârb care va izbucni zilele acestea.

Rechemarea sârbilor aflați în România.

Muncitorii agricoli sârbi, angajați de proprietarii din România pentru munca câmpului au fost opriți de guvernul sârb de a părăsi țara; iar cei aflați în județul nostru au fost rechemati urgent la vetrele lor.

Ocuparea provizorie a Belgradului.

Ziarul »Berliner Tagblatt« află din Paris că Austria vrea să exercite o presiune militară asupra Serbiei și că pregătește o demonstrație militară în stil mare. Ziarul »Liberte« din Paris are în privința asta o știre particulară din Viena pe care declară a o menține în ciuda tuturor desmințirilor ce ar veni. De trei zile Austria a luat hotărârea

fermă de-a deslega chestia sârbească prin ocuparea provizorie a Belgradului. Toate pregătirile s'au făcut. Canonierele austriace se vor posta în fața Belgradului pe Dunăre. Un ultimatum se va adresa autorităților sârbe cerând evacuarea orașului de toate trupele. Deoarece capitala sârbească nu e fortificată, guvernul austriac contează că armata sârbească și guvernul sârbesc se vor retrage în lăuntrul țării fără a încerca o împotrivire zadarnică și spre a evita orașul de bombardament. Un corp de armată austriacă ocupă pe urmă orașul. Guvernatorul militar pentru Belgrad a fost deja numit. În același timp, *cinci corpuri de armată austriacă vor face o demonstrație militară pe malul sârbesc al Drinei.* Imediat după ocupațiune Austria va adresa puterilor o notă-circulară dând asigurarea solemnă că nu are intențiunea de-a face cuceriri în Serbia ci că va deșerta Serbia îndatăce ea va împlini dorințele Austriei. În Viena se crede că puterile surprinse de evenimente se vor uni asupra unei intervenții, dacă Serbia va ceda. Mișcarea de protestare din partea Rusiei va veni întârziată pe când trupele austriace vor fi plecat din Serbia. Operațiunea asta militară se va executa la începutul săptămânei viitoare. Vre-un conflict de frontieră care se poate construi ușor, va prezenta pretextul ei.

Anglia și Rusia despre conferință.

Ziarul »Zeit« anunță că la ministerul de externe au sosit știri foarte importante.

Cabinetele din Londra și Petersburg vor trimite câte o notă la Viena, prin care vor face cunoscut că au luat act de conținutul protocolului relativ la înțelegerea austro-turcă și vor propune în același timp să se convoace cât mai curând posibil conferința europeană.

În privința acestei conferințe, Anglia dorește ca ea să nu se ocupe cu tratativele preliminare asupra acelor chestiuni, cari au fost tranșate înaintea convocării conferinței.

Nota rusească va pretinde că în afară de chestiunea Bosniei și Herțegovinei trebuie să se ia în discuțiune și celelalte puncte ale programului conferinței ce fusese stabilit mai înainte.

Austria primește conferința.

Dupăcum află un corespondent al ziarului »Frankfurter Zeitung«, guvernul austriac ar fi comunicat puterilor, că e dispusă să adere la conferință sub următoarele trei condițiuni: 1. Recunoașterea independenței Bulgariei; 2. Recunoașterea acordului austro-turc, și 3. Schimbarea articolului 29 al tratatului dela Berlin, referitor la Muntenegru.

Pe de altă parte susține ca să se discute toate chestiile comerciale cu caracter internațional, precum, calea ferată dunăreană adriatică, linia ferată până la Salonic și numirea delegațiilor în comisia Dunăreană.

Supușii austro-ungari părăsesc Serbia.

»Berliner Zeitung am Mittag« află din Belgrad că supușii austro-ungari din Niș și Kragujevatz s'au decis să părăsească Serbia din cauza situației periculoase.

Guvernul sârbesc a comunicat tuturor supușilor austro-ungari că-i va ocroti în caz dacă războiul va izbucni.

Introducerea Serbiei în comisia Dunăreană.

La ministerul de externe din Paris se speră că Austria va consimți la participarea unui delegat al Serbiei în comisiunea Dunăreană, și să crede că prin aceasta se va putea aplana conflictul.

Anglia și Franța nu intervin la Be grad.

Din cercurile diplomatice se află că Anglia și Franța nu vor face nici un demers la Belgrad

pentru menținerea păcii, deoarece o intervenție, la care nu ia parte și Rusia, nu ar avea nici un rezultat.

Austria nu va da ultimatum Serbiei.

Corespondentul din Viena al unui ziar din localitate a avut o convorbire cu o persoană marcantă din ministerul de externe, care a declarat că mâine se va răspunde la ultima notă a guvernului sârbesc. Zvonul cumcă prin nota Austriei se va fixa Serbiei un termen extrem, nu este adevărat. Asemenea nu este adevărat că nota Austriei va avea caracterul unui ultimatum. Acel personaj a declarat că lucrurile încă nu au ajuns până acolo ca să se poată vorbi de un ultimatum. În ce privește concentrarea trupelor austriace, ea s'a făcut numai pentru complectarea trupelor din Bosnia. Nu este exclus că puterile amice vor mai face un ultim demers la Belgrad, însă totul depinde de hotărârea ce se va lua de guvernul rusec. Personajul a mai declarat că știrea despre plecarea familiei contelui Forgach din Belgrad nu este adevărată.

Consiliu de războiu la Timișoara.

Subt preșidența generalului *Eugen Albori* care probabil să fie numit comandantul suprem al trupelor austro-ungare în caz de războiu, a avut ieri loc un mare consiliu la Timișoara. Despre acest eveniment de mare însemnătate ziarele din Timișoara comunică următoarele:

Aseară a sosit aici cu trenul de 8 ore, generalul baron de *Albori*. Întru întâmpinarea lui a sosit la gară: comandantul corpului de armată, generalul *Liborius Frank*, generalii de brigadă *Carol Fanta, Schmidt, Hrubar, Metici* și colonelii *Melion și Novak*, precum și mai multe companii de onoruri. Baronul *Albori* însoțit de suita de generali a tras la otelul Prințul de Coroană.

În cursul zilei au mai sosit la Timișoara următorii:

Iosif Gaudernak, comandantul corpului de armată 12 din Sibiiu, *Francisc Schödler*, comandantul diviziunii 16, din Sibiiu; *Ioan Tarbuk* comandantul brigădei 32, din Sibiiu, *I. Spurny*, comandantul brigădei de artileriști din Sibiiu; baronul *Gayer*, comandantul brigădei de cavalerie din Sibiiu; *Horsetzky* colonel în statul major, *Artur Grünzweig* șeful statului major al corpului de armată 12; *Victor Schreiber*, comandantul diviziunii 17 din Cluj; *Vaina* comandantul circumscripției de honvezi din Cluj; *Adolf Rheien*, comandantul brigădei de munte din Serejevo; *Privetz* comandantul brigădei de infanterie 68 din Biserica-Albă; *Schleyer*, comandantul de infanterie 9 din Viena; *Bartholdy* comandantul brigădei de honvezi din Cluj; *Fekete* comandantul brigădei de infanterie 31 din Arad; *Scheuchenstuel* comandantul brigădei 69 din Alba-Iulia; *Cankl* comandantul brigădei de infanterie 33 din Oradea-mare; *Bartuska* comandantul brigădei de honvezi din Lugoj; *Mihail Șandru* comandantul brigădei 31 din Brașov; *Landwer* profesor la academia militară superioară din Viena.

Conform informațiilor primite din cercuri militare generalul *Albori* va sta în Timișoara trei zile. În Timișoara se lansează fel de fel de versiuni cu privire la însemnătatea întrunirii atâtor comandanți de trupe.

Se crede că războiul va izbucni peste câteva zile și că generalii în consiliul lor au stabilit planul de bătăie. Între români a făcut o adâncă impresie împrejurarea, că între generalii sosiți cei mai mulți sunt comandanții trupelor românești. Greul războiului o să-l poarte deci iarăși românii...

Un ordin al ministrului de război rus.

Se telegrafiază din Petersburg: Ministrul de războiu a lăuzat azi un ordin, în care oprește pe ofițerii ruși să între în armata sârbească, sub pedeapsa pierderii rangului.

Rusia sfătuiește pe Sârbi.

Ziarul »Lokalanzeiger« află că guvernul rus a sfătuit pe sârbi să renunțe la revendicările lor și să aducă aceasta la recunoștința cabinetului din Viena în formă de expozeu, deoarece în situația externă de aci Rusia nu poate face nimic pentru sârbi.

Voci de presă despre alegerea din Oravița.

»Neamul românesc« dela 1 Martie pe care l primim azi, scrie din peana dlui Iorga, cu privire la alegerea din Oravița, următoarele:

Alegerea dela Oravița s'a mîntuit cu înfrîngerea, cu o mare înfrîngere a romînilor. Bine înțeles a romînilor cari sunt și vreau să fie romîni, căci, dacă e vorba de acei cari se fac a fi romîni încă, pentru a servi mai bine pe străini, aceia, cu falsele lor cintece naționale și mincinoasele lor vorbiri și scrise în romînește, aceia au fost biruitorii.

De sigur, e rău. Jalnic, dacă vreți. În Parlamentul din Pesta neapărat că nu va face nici o ispravă «popa» Șeghescu (scrie-l Șigescu, — care a scris ungurește despre ortografia romînă, tocmai ca să se scrie romînește pe dos): talentele lui sunt de altă natură decît acelea care se cer pentru a reprezenta un neam între dușmanii lui, fără a fi un naționalist și fără a merita să i se strige la fiecare gîndire exprimată: «trădătorule!» Și apoi pare că nu știe părintele că pentru celelalte talente a fost trimis în Cameră?!

Să zicem însă că ar fi reușit venerabilul domn Gheorghie Pop de Băsești. Era un act de cuviință, de respect să-l alegă romîni de acolo. Ar fi fost ascultat poate acela care în tinerețe s'a încălzit de revoluția și libertatea în sine, pentruca repede să ajungă a vedea că viața unui popor nu se poate decît pe temeiurile lui proprii. Cred că nici acolo, la Pesta, nu se urlă în fața unui bătrîn de șeptezeci de ani, oricît de sălbatec s'ar fi asmuțat, ieri și mai în urmă, bande de ucigași împotriva lui. Dar luptă n'ar fi putut duce șeful de odinioară al romînilor din Ungaria. Și, la urma urmei, pare că acolo se pot cîștiga pnteri nouă pentru romini?

Un mandat pierdut, de sigur, dar pentru unul din locurile unde nu se poate cîștiga nimic, decît — dacă vă mulțămiiți — lacrimile bătrînilor filantropi pentru rasele slabe, care se tînguie perind. Deci nu mă voi înșira, smulgiudu-vă dela lucru fecund, între cei ce bocesc la sicriul unde nu zace încă neamul lor, dar unde se va coborî fără îndoială dacă-l vor boci mult cei ce trebuie să-l ajute.

Ceiace a suferit însă cu adevărat e reputația, numele bun al neamului. Dacă numai șarjele jandarmilor, călări, ori dobitocia turbată a «notarășilor» și «vițe-notarășilor» fără nație, dacă numai cinismul în nedreptate al organelor administrative, ar fi adus biruința Șeghescului, n'ar fi așa de rău. Dar e sigur — cine n'o spune? — că mai toată preoțimea, și pe trei sferturi învățătorimea, cu... ortograful a mers.

Și aceasta e foarte rău, foarte rușinos. Pentru acei popi și dascăli? Firește. Și pentru ei. Dar și, poate chiar mai ales. — căci aceia sunt burte-mari ori coategoale —, pentru alții.

Intr'o luptă, nu intri decît cu puteri înarmate, dar și cu puteri de care, sufletește, ești sigur. Altfel nu pornești, asupra dușmanului, ci-l lași să aștepte, făcîndu-l să creadă că ești mai tare de cum te știe.

Pregătirea sufletească a alegătorului se face pe multe căi. Se face prin grija de ce poate el ceti. Iată, maghiarizantii au acum, la Caransebeș, la Cluj, la Pesta, foi, bine plătite de guvern, dar îngrijit redactate. O fi cine-o fi Jaluzinschi Iscariotul ori ceilalți doi, cari nu sunt de speța lui Iuda — mai vinovați fiindcă nu-și vînd numai învățătorii, ci frații —, dar ei muncesc pentru simbria lor. Pe cînd, afară doar de «Tribuna» și de «Libertatea» — «Gazeta Transilvaniei» are mai puțină atingere cu poporul —, celelalte foi sunt făcute ca vai de lume. Ele ar avea menirea să trezească mîndria la țaranul și preotul și învățătorul romîn prin largă parte pe care ar face-o zilnic culturii, cu care se poate mîndri neamul, și vieții neatîrnate pe care o duce el aiurea. Ce rost frumos ar avea în această privință tinerii și acel fruntaș între tineri care e puternicul poet Goga! Și, în loc de asta, uite-i că fac troacă de porci, și, muind în ea o foaie pe care scriu numele meu, își închipuie că reputația mea au porcăit-o și batjocorit-o!

Presă, trebuie, dlor, presă harnică și luminoasă! Măcar harnică: socoliți dvoastră că aici în România tachismul ignobil puțin datorește presei sale, la care se cheltuiește atita muncă?

Presă și contact direct cu alegătorul, întîlnire deasă cu țaranul: cuvîntări, conferințe, călătorii, din care să iasă o organizare. Căci altfel, fraților, ce vă poate crede omul de rînd cînd îi veniți la patru ani odată aducîndu-i pe un «domn» de aiurea, străin lui, ca să-l facă deputat și cînd guvernul află repede pe vre-o speță de Șeghescu din partea locului, ca să-i îmbróbode cu el?

Și încă una: A trădat preotul, învățătorul? Dar e ușor de înțeles că așa era să facă, și miini va face și aiurea tot așa. De cum s'a ocupat Statul mai serios de școală, de cum a zăngănit argintul congruei, s'a început opera despărțirii acestor clase conducătoare de neam, care și el, necultivat, nu se mai poate îndrepta singur.

Ce ar ieși de aici? Să li-se dea cît nu dă străinul? De unde? Soluția e alta. Să se facă preoți și învățători gata de mucenicie pentru neam!

Se poate? Cum nu! S'a putut! Deschideți largi feștile seminariilor și preparandiilor, să între vîntul veacului; deprindeți pe tineri a ceti și dați-le cetire bună, nu-i puneți să plătească simoniac numiri și înaintări la Vlădicii aleși de voi, din interes; nu-i tîriți la circiuma unde cîntă lăutarul ca la beție de nemeși!

Și, pentru acestea toate, nu vă răsare înainte Fermeătoarea cea mare, prin care se întăresc și ajung la biruință neamurile? Cultura națională? Ea a lipsit la Oravița ca să biruți!

Demisia guvernului din România.

— Noul Guvern. —

In urma interpelării de Vineri, situația parlamentară a generalului Averescu devenind dificilă guvernul a prezentat M. S. Regelui demisia sa.

M. S. Regele a însărcinat pe d. Ion I. Brătianu cu formarea noului minister care s'a reconstituit cu toți foștii miniștrii, afară de generalul Averescu.

Interimatul ministerului de războiu a fost încredințat dlui Toma Stelian, ministrul justiției.

Iată și decretul, privitor la constituirea noului minister, publicat de Monitorul oficial de azi:

Carol I.

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, rege al României.

La toți de față și viitori, sănătate:

Văzînd demisiunea ce ne-a înfățișat ministerul nostru.

Am decretat și decretăm:

Art. I. — Această demisiune este primită de noi.

Art. II. — Dl Ion I. C. Brătianu este numit președinte al consiliului nostru de miniștrii, ministrul secretar de stat la departamentul de interne și ad interim la acel al afacerilor străine.

Art. III. — Sunt numiți miniștrii ai noștri secretari de stat:

Dl Spiru Haret, la departamentul cultelor și instrucțiunii.

Dl Al. G. Djuvara, la departamentul industriei și comerțului.

Dl E. Costinescu, la departamentul finanțelor. Dl Anton Carp, la departamentul agriculturii și domeniilor.

Dl Toma Stelian, la departamentul justiției și ad interim la acel al războiului.

Dl V. G. Morțun, la departamentul lucrărilor publice.

Art. IV. — Președintele consiliului nostru de miniștrii este însărcinat cu executarea acestui decret.

Dat în București, la 4 Martie 1909.

Carol.

Președintele consiliului de miniștrii:

Ion I. C. Brătianu.

Abonații cari până acum nu și-au achitat abonamentul, sunt rugați prin aceasta să solvească atît restanțele cît și abonamentele înainte, căci în caz contrar după 8 zile vom fi siliți a sista expediarea ziarului.

Administrația „Tribunei“.

Campania electorală din Caraș.

Triumful naționaliștilor la colegiul preoțesc.

Câteva zile ne mai despărțesc de alegerea din colegiul mirean pentru sinodul eparchiei de Caransebeș, merit să alegă 40 din cei 60 de deputați sinodali. Mai înainte însă a avut loc alegerea la colegiul preoțesc pentru cele 20 de locuri de deputați clerici. Ea ieste de un bun augur pentru ziua de alegere căci din cele 20 de mandate, 18 fiindu-ne cunoscute, burdiștii au izbutit să scoată abea vre-o 3—4 oameni, iar majoritatea covârșitoare se compune din naționaliști.

Dacă în colegiul preoțesc care prin congruă ieste mai accesibil presiunilor, Burdea și oamenii săi nu au răușit să scoată mai mulți oameni, ieste cu atît mai mare nădejdea că colegiul mirean, mai independent, va răspinge pe candidații vîndutului de neam și cărdășia Ionescu, Minea, Manea Regman și ceilalți păcătoși cari își împrumută mîna sacrilegă la dărâmarea altarului celui mai sfânt al românismului: biserica națională neatârnată.

Rezultatul alegerilor preoțesti.

Rezultatul alegerilor este acesta:

In cercul Ciacova: Pavel Iancu (?)

» Zgribesti: Sebastian Olariu (naț.)

» Lugoj: Dr. Gheorghe Popovici (naț.)

» Jebel: Ioan Pepa (naț.)

» Buziaș: Ioan Pepa (naț.)

» Reșița: Dr. Petru Barbu (naț.)

A trîntit pe Petru Ionescu.

» Bocșa: Irimia (naț.)

» Coșava: Dr. Petru Ionescu (burdist)

» Alibunar: Protopopul Miclea (naț.)

» Mehadia: Mihai Popovici (naț.)

» Teregoava: Dr. Petru Ionescu (burdist)

» Vârșeț: Traian Oprea (naț.)

» Fizeș: Avram Corcea (naț.)

» Oravița: Dr. Iosif Olariu (?)

» Sasca: Preotul Luca (naț.)

» Iam: Sofronie Avramescu (naț.)

Din colegiile electorale din Caransebeș, unde probabil s'a ales P. C. Sa părintele archimandrit Musta și din Valea-Boului, n'am primit încă informații.

»Episcopia din Caransebeș«.

Subt titlul acesta ziarele ungurești publică din sorginte burdistă următoarele:

»Se știe că Majestatea Sa nu a aprobat alegerea de episcop alui Filaret Musta. Alegerile ce decurg acum dau nădejdi întemeiate că frânele diecezei vor ajunge însăfârșit în mîni corăspunzătoare. Alegerile vor fi acum Sămbătă (?) dar de pe acum se poate prevedea că va ieși învingător partidul patriotic al romînilor moderați. Din șasezeci de mandate pîn' acum sunt asigurate 36. Meritul mare al acestui rezultat este al lui Burdia Szilárd, consilier aulic, pe care masse tot mai mari ale romînilor îl recunosc de șef și a cărui personalitate cîștigă tot mai multă autoritate, cum a dovedit-o aceasta, alegerile din Oravița. Scaunul episcopesc se va împlini după Paști cu persoana protosinzelului Dr. Iosif Olariu, candidatul partidului patriotic, care a fost candidat și în rîndul trecut față de Filaret Musta«.

Șirele acestea cam iau și ele ceva din valoarea declarațiilor părintelui Olariu, în sinceritatea că- rora se îndoiește lumea.

Mașini de cusut, biciclete, motoare, mașini de scris, mașini agricole și gramofone, la

FALK IMRE se pot procura cu plătire în rate

Mare atelier mechanic de reparaturi.

Montare de sonerii electrice și reparare. Atelier de reparat mașini de scris și decusut, biciclete și motoare.

Cu stimă: **Falk Imre, Kolozsvár, str. Deák Ferencz nr. 30.**

Presiunile lui Burdea.

Alegerile pentru colegiul mirean vor fi Dumineca viitoare. De două-trei săptămâni lea Burdea a mobilizat toată administrația pentru scopurile sale electorale. Suprefecții întreieră satele, notarii amenință și terorizează și funcționarii comunității de avere când mare ascendent economic în popor lucrează toți pentru a scoate pe Ionescu și soții. Poporul însă respinge pe uneltitori, cum este cazul cu țărani din Iablanța.

Nici silvicultorul lui Burdea, Borțun, a făgăduit o mare bucată de pădure. Oamenii au început să-l ia în ris, căci știu că o bucată de pădure atât de mare e absolut cu neputință și ar fi ilegal. D. Borțun a mai adăugat că trebuie să se întăie aprobarea dela ministerium. În schimb el avea și el o »rugare«, ca la alegerea de Duminecă să voteze pentru candidații lui Burdea, deci »aceasta-i dorința dlui președinte Burdea«. Oamenii l-au lăsat însă caraghios și au plecat să a primi propunerea lui. Tot astfel a pățit și Petnic unde oamenii de asemenea l-au respins.

O scrisoare a dlui deputat Petrovici.

D. deputat Ștefan Petrovici adresează prin »Drapele« o scrisoare deschisă ciracului Burdist Regman, înducându-i să-și dovedească infamiile debitate contra sale, că a colindat pela ușile oamenilor spre a cere milă pe seama alesului Filaret Musta.

Socotim că a făcut un lucru de prisos. Ștefan Petrovici nu e nevoie să se apere încontra lui Regman, nici Regman să fie dovedit cu o calomnie mai mult.

Situația politică.

Parlamentul austriac împotriva concesiilor ungurești.

În Reichsrat discuția asupra concesiilor militare ungare urmează înainte. Deputatul creștin social Gessmann a declarat că arma cea mai puternică a armatei e unitatea ei.

Concesiunea limbii de instrucție este menită să servească maghiarizarea. Prin mijlocul acesta unghurii vor să facă armata comună antipatică înaintea naționalităților și vor să stârnească ura împotriva ei. Acesta-i punctul în jurul căruia se învârteste totul.

Atacurile din Reichsrat amărăsc foarte mult opinia publică ungurească și ea se convinge că dorința ei după concesiile militare se topește ca o chimere nerealizabilă.

Interpelarea d. lui deputat Ștefan Pop

În chestiunea alegerii din Oravița. Se știe că deputatul a însărcinat pe deputatul d. Ștefan C. Pop, pentru a interpela în chestia abuzurilor electorale săvârșite de organele administrației puse la dispoziția lui Burdea, la alegerea din Oravița. Fiindcă interpelația aceasta nu s'a făcut l-am întregat azi pe d. deputat Pop, care ni-a răspuns următoarele:

Nam interpelat încă și regret că nu pot interpele nici mâine pentrucă nu am încă din cerc toate dovezile de cari am nevoie în parlamentul unguresc. Am fost eu singur martor ocular la izbăvirea mișelii cum nu mi s'a dat să văd până aci. Toate acestea însă trebuiesc sprijinite cu dovezi și dăceea vă rog chiar să faceți un apel către publicul de acolo ca în interesul cauzei, fiecare să-mi trimită dovezile ce le are, cari vai, sunt așa de multe și ar fi păcat să se treacă peste ele.

Frantașii din partea locului credem că vor grăbi să îmbrănească d. deputat misiunea aceasta, în interesul bine priceput al cauzei.

O declarațiune a baronului Fejérváry.

În »Pester Lloyd« de azi fostul prim-ministru baronul Fejérváry declară că guvernul actual a primit la veniră sa la putere condițiunea de-a dispensă guvernul dlui Fejérváry de orice responsabilitate și și-a menținut numai dreptul de a critica activitatea lui în declarații de ordin principiar. Camera

în-ă a hotărât ieri să înfiereze guvernul dlui Fejérváry. În scrisoarea sa, domnul Fejérváry întreabă dacă hotărârea asta concordă cu condițiunea primită de guvern de-a nu face decât declarații de ordin principiar. Hotărârea însă ridică și acuze de natură de drept și condamnă tot sistemul de guvernământ atacând și persoanele. Ea întrece deci sfera de drepturi a camerei și se împotrivesc și cu principiile generale ale dreptului, încheie dl Fejérváry.

Cuvântarea deputatului Beck.

Deputatul orașului Körmend, dl Beck Lajos a rostit ieri o cuvântare către alegătorii săi. S'a declarat pentru necesitatea fuziunii partidelor coalizate. Este de convingerea că toți oamenii politici cari doresc dezvoltarea statului național ungar pe baze democratice trebuie să se unească spre a rezistă asaltului dat statului de naționalitățile nemaghiare, căci scopul lor trebuie să fie păstrarea și apărarea ideii statului ungar. Pentru aceia preconizează fuziunea partidelor ungurești.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 18 Martie n. 1909.

Pentru frații din Italia.

Publicăm azi colecta părintelui Antoniu Biar, din comunele Soldobagiu și Margine; a d-lui Aurel Goian din comuna Poiana (l. Caransebeș), a elevei Lili Teaha din Bucovăț și a d-lui Romul Barbu din Tinca: Tit Liviu Albini, Cut. Cor. 2—
Dimitrie Boșneag Orșova » 1—
Colecta din Soldobagiu cor. 25—,
din Margine cor. 20-50 prin părintele Antoniu Biar Cor. 45-50
Colecta elevei Lili Teaha din Bucovăț între conșcolari Cor. 2—
Colecta d-lui Aurel Goian din Poiana (l. Caransebeș) dela Gh. orghe Oltean, inv. cor. 1—, Ioan Ursulescu jude com. cor. 1—, Vichenie Darca, negustor, cor. 1—, Ioan Adamescu, codrian, cor. 1—, Ionică Stanciu, cor. 1—, Ioan Păcurariu cor. 1—, Aurel Goian cor. 1-10 fileri. — — — Cor. 7-10
Colecta d-lui Romul Barbu din Tinca dela Valeria Balea cor. 3—, Dr. A. Ille cor. 2—, Dr. I. Ardelean cor. 2—, Romul Barbu cor. 2—, V. Păpucar cor. 2—, Zaharie Pantea cor. 1—, Teochar Pavel cor. 1—, Nestor Popa cor. 1—, Florian Radu cor. 1—, Ștefan Moș cor. 1—, Gavril Dudulescu cor. 1—, Iacob Baba cor. 1—, Mai mulți — 70 fileri. — — — Cor. 18 70

Total: 76-30
Listele precedente: 3595-59
Laolaltă: 3671-89

— O scrisoare a ministerului de interne din București către societatea »Emke«. Ziarul »Ujság« din Cluj vestește că dăunăzi societatea de maghiarizare »Emke« din Cluj a primit dela ministrul de interne din București o scrisoare scrisă într'o limbă ungurească ireproșabilă cerându-i-se în termeni politicoși un exemplar din cartea »România nemzetiségi politikája és az oláhnyelvű magyar polgárok« de Barna Endre. Înțelegem și apreciem atențiunea guvernului românesc pentru astfel de produse ale literaturii politice ungurești, dar oare era numai nevoie de-a-se părăsi limba franceză, limba contractului internațional, în favoarea limbii ungurești?

— Un român kossuthist. Din capitala trădărilor și rușinei naționale, din Caransebeș adică, ziarele ungurești iar primesc știri cari ne fac de rușine neamul: vestitul Bozgan Florea, avocat, din incidentul aniversării morții »nemuritorului Kossuth«, trimite 10 coroane lui »Arad és Vidéke«, cu destinație să se răscumpere »pe seama

nației« locul de executare »a celor 13«. Ziar românesc nu are însă în casă acest inconștient român și nici n'a dat vreodată ceva pentru scopuri naționale românești. Fie-i rușine!

— Doamna Iacobici condamnată. Campania dnei Elena Iacobovici din Caransebeș împotriva lui Burdea ieste cunoscută. Pentru a o amuți Burdea a acționat-o în judecată pentru calomnie, fiind omul guvernului sigur că judecătoria o va condamna. Judecătoria din Caransebeș a condamnat pe dna Iacobovici pentru »calomnie și ultragiu« la o lună de zile închisoare ordinară și 300 cor. amendă plus cheltuielile procesului.

— Un sinucigaș îndărătnic a fost țărănul Nicolae Ghicu din Ciclova-românească (Bănat). În cursul unei zile el a făcut trei încercări de sinucidere. Incepu Dumineca trecută des de dimineață. O funie era destinată să-l ridice peste mizeriile acestei văi a plingerilor, dar se rupse și el recăzu la realitatea pământului virtos, când crezuse să »audă« deja cîntecul îngerilor din cer. Rușinat, Ghicu bău o soluție de carbol — după ce luase prînzul — ca desert, dar zadarnic, căci desinfec-tantul nu avu puterea de a curăți pământul de păcatele lui. Acum Ghicu luă o hotărâre definitivă și apelă în ultima instanță la revolver cu ajutorul căruia izbuti să treacă pe tărîmul celalalt atît de dorit, trăgîndu-și un glonț în tîmple.

— În șovăială. D. Șeghescu este într'o dilemă grea. Și binele când e prea mare cuprinde un rău. »Ales« deputat de Oravița, el ar dori să ajungă și titularul catedrei de limbă și literatură românească dela universitatea din Budapesta, sau mai bine nu dorește dânsul atît de mult, căci poate o rămășiță de pudoare îl face să-și mărturisescă singur totala lipsă de pregătire și nevrednicia sa de-a ajunge urmașul lui Visarion Roman, dar mai mult ca dânsul ține d. Apponyi să-l vază profesor.

— Nu-mi trebuie un savant ci un politician la catedra asta! a declarat d. Apponyi, atunci când i-s'a spus că senatul universitar a dat un aviz nefavorabil asupra pregătirii dlui Șeghescu pentru catedra din Budapesta.

Astfel prin presiunea fățișe și nelegală a ministrului senatul l'a candidat și pe el dar numai în rîndul al treilea, candidând în rîndul întâiu pe Alexici și în al doilea pe nimeni, și înlăturând pe candidatul al treilea și cel mai pregătit, pe d. Dr. Iosif Popovici. Este sigur că ministrul va numi pe Șeghescu la catedra din chestiune. Aici se ivește însă o greutate. Legea de incompatibilitate dispune că profesorii universitari din Budapesta dacă se numesc după alegerea lor de deputat, trebuie să se supui unei noi alegeri. Iată pentruce d. Șeghescu a șovăit atîta timp să-și prezinte mandatul de alegere președintelui camerei încât acesta a fost nevoit, conform legii, să-l someze ca să-și prezinte mandatul în termen de 15 zile. D. Șeghescu va fi silit să-și prezinte deci actele și va trebui să opteze între cele două funcții, aceea de deputat și de profesor. Lucru supărător în orice caz să lepezi orice principii și orice cîste politică, să faci tot ce ți-se cere și pe urmă să-ți mai stea în cale tocmai legea.

— Concert italianesc în Timișoara. Patru dintre artiștii trupei de operă italiană din Arad, în frunte cu d. cavaler Ferrari, vor da mâine un concert în Timișoara. Frații noștri români să profite de ocazie și să se ducă la acest concert cu bogat și variat program, care, desigur se va și executa excelent.

x Știința medicală modernă dintre apele curante naturale recomandă mai cu seamă folosirea apei amare Frantz Josef unică în felul său. Spesele cu mergerea anevoioasă pe la băi ușor o putem încunajura, dacă de cu primăvara ne procurăm acasă și folosim regulat apa amară »Frantz Josef«. E recomandabilă deosebit celor grași, luând zilnic în decurs de 3-4 zile câte-o jumătate pahar de apă încălzită.

x Leac sigur împotriva boalei de porci, prețul unui pachet de încercare 36 de fl.

Fără căldură se poate face în timp de 5 minute romul cel mai bun materia pentru 1 l. 32 de fl. pentru un litru de cognac 40 de fl., un litru de rach u 20 de fl. La fiecare facon se alătură și modul de întrebuințare.

Cremă de lapte de ghiocel astăzi cel mai bun leac pentru curățitul pielii și a tenului, curăță fața de pistrii în timp de trei zile și o face albă și catifelată.

Văpseaua de păr Neril. După o întrebuințare împrumută părului cea mai frumoasă culoare originală, bălaie, brună sau neagră.

Dulapuri pentru farmacii de casă, articole de agricultură în prețurile cele mai ieftine.

Toate de vânzare la Fekete Mihály, drogherie, Târgu-Murășului (Marosvásárhely), Székényi-tér.

Dela judecătorii.

(§) Procesul din Zagreb. Se anunță din Zagreb: Eri dimineață la 9 ore substitutul președintelui a declarat că președintele îmbolnăvindu-se *desbaterea se amână pe mâine*. În oraș se colportează vestea că președintele și procurorul au ținut ieri sfat în palatul banului luând hotărârea ca — în vederea războiului — să amâne procesul. În Zagreb se așteaptă cu o interesare încordată ce va urma.

(§) Osândit. Pentru că și-a făcut datoria de bun român la alegerea din Beiuș, bravul învățator Cornel Popovici din Șeghești a fost încurcat în proces criminal și pentru agitație. Tribunalul din Oradia l-a și osândit la 6 luni temniță și 200 coroane amendă. Tabla din Oradia l'a declarat vinovat numai pentru agitație (nu și indemn la omor!) și i-a redus pedeapsa la 4 luni temniță de stat și 100 cor. amendă. Curia a aprobat acum și ea această sentință.

(§) »Népszava« confiscată. Alaltăeri »Népszava« scrisese un articol fulminant împotriva așa ziselor drepturi suverane ale regelui, contestându-i dreptul de a porni război. Procuratura din Budapesta făcuse arătare judeului de instrucție și ceruse să confişte acest articol. Judele a refuzat. Procurorul făcând apel la senatul de acuză al tribunalului, acesta a hotărât confiscarea și împrumutarea nu numai pentru agitație, ci și pentru ațâțare la ură contra claselor.

Concert, petreceri.

Muncitorii români din Budapesta aranjază Du minecă la 21 Martie 1909. în sala »Angyal« (Király utca nr. 3, I. em.) o mare reprezentație teatrală urmată de dans, cu un program foarte bogat și variat. Venitul curat se va întrebuința pentru cultivarea muncitorilor români din Budapesta.

Ultime informațiuni.

Ședința Camerei. Demisia lui Șeghescu.

Budapesta, 19 Martie.

La începutul ședinței președintele Justh citește o scrisoare a lui Șeghescu, în care acesta spune că nu va prezenta mandatul său, deoarece funcțiunea lui de profesor de liceu e incompatibilă cu funcțiunea de deputat. Camera ia la cunoștință.

Referentul comisiunii de colonizări anunță constituirea comisiunii sub președința lui Szentiványi.

Justh citește apoi o scrisoare a ministrului Kossuth, în care ministrul numește de locțiitor al său, pe restimpul cât va fi bolnav, pe secretarul de stat Szerényi.

Urmează desbaterea proiectului despre minele de cărbuni. Ferenczy G. atrage atențiunea ministrului asupra minelor din Ardeal. Farkasházy cere deslușiri asupra acuzelor publicate de ziare contra guvernului cu ocaziunea cumpărării minelor. Guvernul când a făcut cumpărările n'a avut în vedere interesele statului. Răspunde Wekerle, desvinovându-se.

Ședința s'a încheiat la orele 2.

Economie.

Tratatul de comerț austro-român. Ziarul »Fremdenblatt« spune că după informațiunile pe cari le are din izvor sigur, starea negocierilor tratatului de comerț austro-român s'a îmbunătățit atât de mult, încât se speră într-o înțelegere apropiată, îndreptată de astfel pînă în relațiunile sincere amicale austro-române.

Un eșec al negocierilor ar fi foarte regretabil. Realizarea tratatului este neîndoios în interesul ambelor părți. România este un stat atât de solid întemeiat financiarmente, economia sa socială continuă atât de mult a prospera, încât Austro-Ungaria trebuie să recunoască această piață ca în mod particular importantă în vecinătatea sa imediată.

Pe lângă aceasta este și o altă parte a chestiunii de luat în considerare și anume via mișcare de călători între Austro-Ungaria și România, dosul și întorsul a multor mii de lucrători între amândouă statele, mișcare care numai prin mijlocirea unui tratat de comerț poate să obție o garanție atât de necesară.

Bursă de mărfuri și efecte în Timișoara. Societatea comercială Lloyd a hotărât să edifice un palat pentru înființarea unei Burse de mărfuri și efecte în Timișoara. Palatul va costa 600.000 cor. Capitalul va fi câștigat prin subscripții de cote, din care o parte, 200.000 este deja semnată de băncile din Timișoara. Cuotele, în valoare nominală de cor. 200— vor fructifica 4½ și în decurs de 5 ani vor fi rescumpărate.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 18 Martie 1909.

Grâu pe Aprilie 1909	25.62—25.64
Săcară pe Aprilie	18.30—18.32
Cucuruz pe Maiu	14.56—14.58

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul

Grâu nou

De Tisa — — — —	26 K. 55—26 K. 85 fl.
Din comitatul Albei —	26 » 15 26 » 50 »
De Pesta — — — —	26 » 20—26 » 55 »
Bănățenesc — — — —	26 » 50—26 » 80 »
De Bacica — — — —	26 » 30—26 » 70 »
Săcară — — — —	19 » 70—19 » 90 »
Orzul de nutreț, cvalit. I.	17 » ——17 » 20 »
» » calitatea a II.	16 » 50—16 » 80 »
Ovăs » » I.	17 » 55—18 » — »
» » » II.	17 » 25—17 » 55 »
Cucuruz — — — —	14 » 05—14 » 25 »

BIBLIOGRAFII.

A apărut: »Flori de câmp« poezii de Con. A. Giulescu, Vălenii de munte. Tip. Neamul românesc. Prețul 50 bani.

— A apărut: Făt-frumos, revistă literară bihară. Nr. I (anul III-lea) 1 Martie 1909 cu următorul cuprins: Câteva cuvinte. Em. Gârleanu. — Domnul Seneca (Schită). Cincinat Pavelescu. — Patru epigrame. A. Mirea. — Variațiuni asupra lui »Cum«. Gh. Carp. — Recunoștința, Poem în proză de Turghenieff. Corneliu Moldovan. — Pastel. Herz. — Povestirea lui Teramene, traducere din Phedra lui Racine. A. Măndru. — Snet. Ion Dragoslav. — Ruinele Cetății Baia. Ana Codreanu. — Pe lac (poezie). Mihail Kogălniceanu. — Cea din urmă scrisoare. Cronica: Scrisoare de M. Vlădescu: Din mișcarea literară românească. — Ziarele și scriitorii. — Conferințe. — Scrierile lui Mihail Kogălniceanu. — »Cometa« de Anghel și Iosif. — Din mișcarea literară artistică: Catulle Mendès: Moartea fraților Coquelin. — Discursul lui Rostand. — Informațiuni. — Note, etc. Redacția București, Str. Vântului, 12. Administrația: Strada Militarilor, Nr. 9.

Posta Administrației.

P. Andrea. Brad a/S. Am primit 6 Cor. abonament până la 1 Iulie 1909.

R. Cucu. Oravița. Am primit 18 Cor. abonament până la 1 Iulie 1909.

Redactor responsabil Constantin Savu.

Editor proprietar Gheorghe Nichin.

Slăbiciunea

poate fi ușor înlăturată, și când se prezintă ca o boală organică și ca urmarea altei boale, precum și sănătatea să poate ușor restabili repera și sigur prin Emulsiunea SCOTT.

Stomacul și gastul dedicat

care nu suferă untura de pește primară

Emulsiunea Scott,

ca un medicament ideal. Afară de asta ea are avantajul de-a fi întreit de nutritivă ca untura de pește.

Prețul unui flacon veritabil 2 cor. 50 fl.

De vânzare la toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunii a se lua seamă la marca metodului SCOTT — care este pescar

Fondat în 1850.

JOSIF KRISPIN Piano

Deák Ferencz u. 28.

Imprumutarea pianului dela 6 cor. în sus. Taxa de împrumut a bibliotecii: pe o lună 1 cor. de volum 8 fil.

Intre plăcerile vieți familiare se socotește la tot cazul și pianul. În magazinul meu stau plane la dispoziție: dela 700 de cor. în sus, noi, și dela 200 cor. în sus folosite.

Acordarea pianelor în loc și provincie le fac prin ajutorul meu cu diplomă.

În biblioteca mea de împrumut, publică, în care sunt opuri beletristice: maghiare, germane și franceze în asortiment bogat.

Un candidat de avocat

cu praxă

afă aplicare imediat într'o cancelarie advocațională. A se adresa la administrația ziarului.

Zénithul de gumă

deja după câteva zile s'a dovedit prin mil de scrisori de recunoștință dovedește că

Specialitățile (preservative)
 pentru dame și domni, inventate sub numele Zenith sunt cel mai de încredere, nu strică sănătatea, ceea ce era dorința celor de până acum.

Prețul: 1 duzină de Zénith pentru domni 8 cor., douăzeci Zénith pentru dame 7 cor.

La comandă vă rugăm să fiți atenți la numele mărcii, căci numai stucul e veritabil, dacă e provăzuit cu marca Zénith. — Se trimite în străinătate și în țară plăgă cea mai mare discreție, recom. și cu rambursă.

Agentura principală în Ungaria:

DEUTSCH IZIDOR

magazin de instrumente medicale și pentru îngrădirea bolnavilor.

Szabadka, Kossuth-u.

Schmidutz József

fabricant de instrumente muzicale și magazin de tot soiul de instr. muzicale.

KULA (comit. Baci).

Se capătă: Violine, goarne, harmonice, tambure și cele mai bune gramofone precum și orice instrumente muzicale.

Primesc repararea a orice soi de instrumente muzicale cu prețuri ieftine și pe lângă garanție. În depozit violine și cimbele fabricate în țară și străinătate precum și coarde de oțel englez pentru tambure.

80.000 pruni bosneaci altoiți

pentru presădire, de specia cu fructe mai mari și deosebit de frumoase, de culoare neagră, care au fost premiate cu prima diplomă a guvernului țării din Sarajevo, la expoziția din Viena, Budapesta și la expoziția universală din Paris cu medalia de argint.

Se află spre vânzare la

Sava T. Kojdici, Brčka (Bosnia)

din pepiniera proprie.

Am onoare a aduce la cunoștința p. st. mei mușterii și damelor, că în prăvălia mea au sosit

pentru sezonul de primăvară cele mai noi

pălării de modă.

Când rog binevoitorul sprijin al publicului îl invit a-mi cerceta prăvălia de modă.

Cu stimă

Lázár Cz. Tamás Gézané

prăvălie de pălării de modă pentru dame Arad, Andrassy-tér Nr. 13.

Cele mai bune biciclete pentru 120 cor. se pot căpăta dela firma

Kalenda János

în Oradia-Mare (Nagyvárad), lângă biserica cu lună.

Tot acolo se pot capătă pe ales: mașini de cusut, gramofone și arme.

Mare atelier de reparat, Telefon în legătură cu întreg comitatul 245.

oboseală, timp și lemne

fiecare menajeră care spală rufele cu

pravul de săpun pentru spălat

arătat de mine, și rufele se fac curate și albe ca zăpada. La fiecare pachet e adăugat și un prospect.

Prețul unui pachet 24 fileri și 12 fileri.

Se găsește la

Stefan Knezevits, Temesvár

Fabrik, Hauptgasse 25, „Zur Salzmühle.

Oltoiuri de struguri

expediasă, garantând de soi asortiment bogat, care de ani e recunoscut de primii și cel mai trainic:

Köküllömenti első szőlőoltvány-telep

proprietar: **Caspári Frigyes, Medgyes 23. sz. (Nagyküküllő megye).**

== Poffiti și cereți prețuri curente ilustrate! ==

Din prețul curent se pot celi scrisori de recunoștință din toate părțile țării; și așa toți cei ce doresc să comande pot cere mai întâi informațiuni dela persoanele cunoscute așa verbal ca și în scris, despre încrederea ce pot avea în ferma de sus.

In Sibiu (Nagyszeben).

Vanele de baie Stuchlich

O piesă e numai cu 40 de cor.

Incălzeste în 3/4 de oră 150 de litri de apă, pentru care consumă ca combustibil numai 10 fileri de cărbuni de lemn.

O vană de neîncălzit numai 24 cor.

Lungimea fundului vanei 122 cm.

:: :: Înălțimea de 60 cm. :: ::

Comandele se efectuează imediat și se trimite cu rambursă.

Gustav Stuchlich

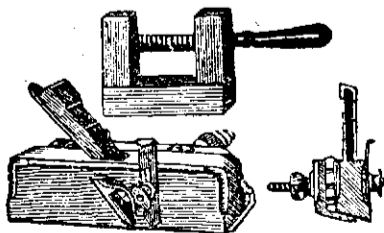
Entenqasse 17. HERMANSTADT. Saggasse 15.

In atențiunea fabricilor de lemnărie!

Recomand

instrumente

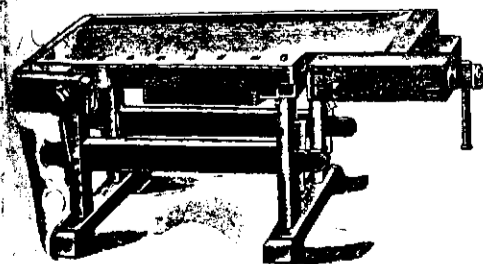
din cel mai bun material necesare

sare pentru măsur, sculptor de lemn și dogar, cu prețuri mod. după desen.

Nagy Mihály

fabrică de instrumente Szabadka Therezia-tér.

Szoták József

fabricant și turnător artistic de obiecte de bronz, candelabre, table de firmă de metal

Kassa, Pogány-utca 9.

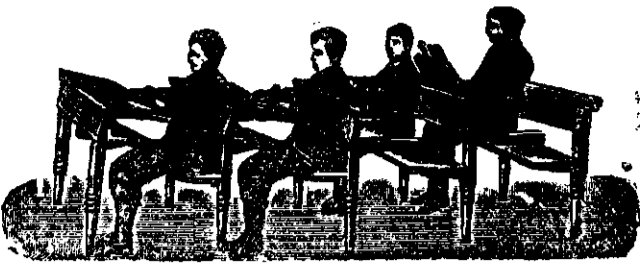
Lucrează pentru fabricanți de mobilă după orice desen și părți de metal necesare la mobile.

Mai departe table de metal pentru firme de avocați, medici, fabricanți, totodată table pentru comune și numere de casă.

Totodată se face candelabre pentru case, cafenele și biserică, până la cele mai luxoase și complicate cu prețuri moderate.

Bănci de școală

de diferite sisteme, mai ales se recomandă cele solide și ieftine, bănci de școală cu două locuri de șezut

Patent Pfarer I. Konnerth acestea au un pult tare, distanță minimală, călținar de cerneală portativ, și un sistem simplu de întors banca, prin ce e ușor de a se curăți școala și se pot comanda în șapte mărimi. Modele se trimit la dorință. Bănci de probă sunt în atelierul de măsur al lui

Nagyszeben, Elisabetgasse 53.

Wilhelm Connerth.

Grosz Nagy Ferencz,

farmacist. : : Debreczen : : farmacia : :
"Arany egyszaru"

Medicament pentru văpsirea părului.

Numai există reumă!

Cine voeste să scape de ori-ce soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul

Balzam Regesc

(Király Balzsam) al cărui efect vindecător e recunoscut de medici 1 sticlă mare 2.65 Cor. cu îndrumare, 3 sticle mari 6.65 Cor. cu îndrumare, porto-franco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale, de frunte se aplică ca cel mai bun medicament.

Hajdusági Balzsam.

MUSTAȚA E FRUMOASA

dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

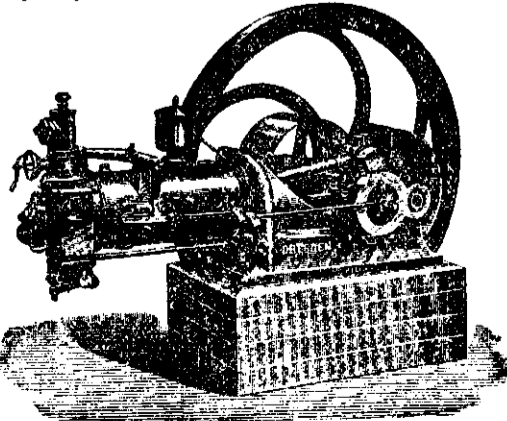
cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie nennuroasă. Efectul se vede foarte tute și sigur așă. Scutit prin lege. Un borcan 50 fill. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

Védjegy.

Prima firmă de motoare sudungară.

SCHMEREK ENGELBERT UODA

Temesvár-Jószefváros, Bonnáz-u. 14.

Recomandă motoare mânate cu ulei brut, benzină și cu gaz de prima calitate, precum și ori-ce articli tehnice, uleiuri și mașini instrumente. Primește instalație de mori pentru măcinat.

Atelier de reparat propriu!

Catalog de prețuri se trimite gratuit și francat.

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestimente, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

"TRANSYLVANIA"

primește oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichis, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal, — și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. In ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, șostre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe om de moarte, șpese de înmormântare. Aceste din urma dela 60—500 cor. se plătesc la moment in stua morții întâmplate;

2. In ramul focului: clădiri de tot felul, mobile mărfuri, produse de câmp ș. a.;

3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine necvitate ș. a. prin spargere;

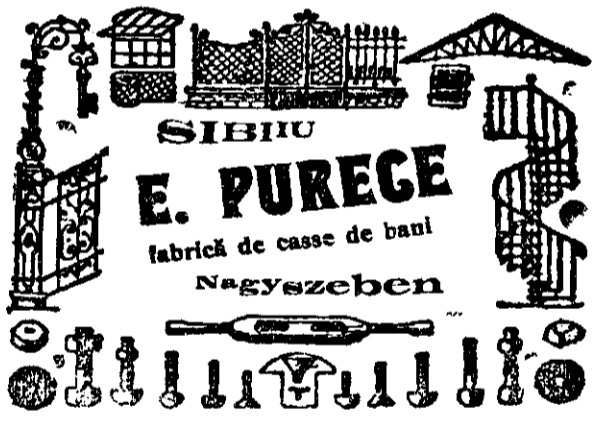
4. Contra grindinel: grâu, secară, orș, cucuruz ovės, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, himeș nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală "TRANSYLVANIA" in Arad

Strada Szechenyi nr. 1. — Telefon nr. 3000.

Asigurați contra grindinei: cucuruzul grâu, secara, ovėzul și toată economia!

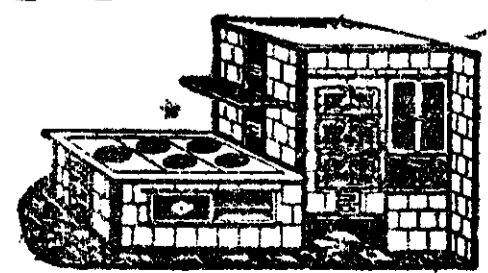

Recomandă fabricațiile sale proprii de casse de bani

de orice mărime și construite din materialul cel mai bun și mai tratat. Fabrică: dulapuri pospozite, încuietori-safe pentru casse de economii, dulapuri de bani și documente totfelul de articli ce se țin de branșă asta.

Recomandă de-asemenea practicele (mașini) ● **cupatoare de fert** ● In toate versiunile dela execuția cea mai simplă până la cea mai elegantă. Atrage atențiunea on. public din localitate și din împrejurime asupra atelierului său de ● **lăcătușerie, și construcție** ● care-i cel mai mare din tot Sibiuul și pe care l-am instalat conform cerințelor moderne și l-am înzestrat cu puteri excelente de muncă! Primește ori-ce-fel de construcții atingătoare de această branșe, precum:

lucrări de la clădiri, portaluri, schele și gratii de fer, îngrădiri de fer la coridoare și balcoane, geamiacuri, uși de fer, îngrădiri de fer, la mormânturi, cișmele și orș ● ● lucrări de fer și lucrări de bas-relief. ● ●

Trimite gratis și franco deluziuni (proiecte de cheltnă) pentru casse de bani, mașini de fert (șparchert) etc.

== E. Purece == Sibiu, Schmidtgasse 10

